

Lurigo, 5. XI. 1925

All^{mo} Prof. Peano,

Ho avuto a tuo tempo quanto mi ha voluto gentilmente inviare, e la ringrazio. Ho tardato così tanto a risponderle, perché la rivista "Bo." non esiste in nessuna biblioteca svizzera, quindi ho dovuto cercarla presso privati. L'ho trovata oggi presso un editore della "Neue Zürcher Zeitung"; e le trascrivo esattamente la pag. 204 dell'anno IX.

La revo dil Espista dukteri, ke TALA sukcesu unionar sub Espo omna altra monolingviani, ne realigeris. Kontree, tiorino Morris, ~~la~~ sekretario di TALA, perdis multe de elua kredo ye la final. sukceso di Esperanto en lua nuna formo. Tioro Privat ne plus fidus tante multe ad TALA, kam lu fidabis ante la konfero en Genève. Ma lu bezonas sukcesu, lu mustas kalmigar l'augmentanta nombro dil Espisti qui intelektas ke Espo kun lua supersignu ne povos vinkar. E Privat bezonas nova adepti por reikompletigar l'armekorpi Espala. Esas ya dolorigiva la konstanta transico de Espisti ad Talo, esas dolorigiva ke en la tricesma Esperantokongreso en Genève en 1925 ne asistis plus multe membri kam

en l'unesma kongreso ibe en 1906. Esis
dolorigiva konstatar, ke on rane inevitabis
siorino Morcis por regardar l'Espokongreso,
e por samtempe kaptar la Tdisti per la
promiso, ke la necesa chanji facesos en Espe
plu tarde. En tala situero nur nova mentiado
poris helpar, ma ol helpos tam poka kam
helpis l' antea trompadi e kalumniadi. On
judikex:

Ye 13. e 14. agosto on lektis en la Suisa
jurnalare lo yena:

"Edmond Privat, la prezidanto dil Esperantista
mondkomitato publikigas artiklo en qua il
konstatas ke la dukteri di la diversa mond
lingual sistemi decidis adherar ad Esperanto
sub ula kondicioni. Per to kreesis unio
inter la mondlinguani, nam Ido, Esperantido,
Interlingua e altra sistemi nun agnoskis
Esperanto kom la fundamental sistemo
unioniganta."

Por parecer tala mentio, me sendis a 60 Suisa
jurnalali la yena rektifikos.

"Mondlingual movado. Dum l'Esperanto-
kongreso en Geneve eventis konfidentala deliberi
inter reprezenteri di diversa mondlingual sistemi
por diskutar sur qua bazo esus posibla unio-
nar omna mondlinguani. La Esperantisti in-
siste prejis la reformemi laborar komune,
sub la flago di Esperanto, por la difuzo dil
mondlinguo. L'Tdisti konsentis sub la yena
kondicioni:

"1. Esperanto abolisex la literosi kun supersigno
por. posibligar, ke la linguo povas impresar,
telegrafesar e skribesar per mashino, sen desfacilaji.

"2. La relative granda nombro de vorti arbi-
triale inventita devas remplasesar per vorti di
la nacionala lingui.

"Tca kondicioni ne acyptaris dal Esperantisti,
nam per oli la existanta Esperantolibri divenas
bus nevendebla. Konseque la konkurreo inte

"Esperanto est Tdo durus, et tō esas bona,
"nam nūc tale la plus bona sistemo vinkos.
-----"

L'articolo è firmato A. N. (probabilmente
Albert Nöteli); e fa parte, come ho potuto
vedere, di una polemica tra Tdisti e Esperan-
tisti che si continua nei fascicoli seguenti.

Le ho spedito alcuni fascicoli della
rivista "Pro" che avevo ricevuto in maggio dal Nöteli.
Se ha occorre altro sono a sua disposizione.
Con ossequi

Suo devto
L. C. Togliatti